

Další opatření proti šíření hrabošů

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (ÚKZÚZ) nedoporučuje zemědělcům v létě a na podzim zakládat porosty meziplovin v místech, kde jsou přemnožení hraboši. Sdělila to mluvčí ÚKZÚZ Ivana Kršková. Ústav podle ní pak připravuje ještě další opatření na využití prostředků proti hlodavcům. Zemědělský svaz ČR vnímá možnost odložení vyšetření těchto plodin pozitivně, sdělil v reakci mluvčí svazu Vladimír Pýcha. Meziplovin se na orné půdě vysévají časově mezi dvěma hlavními plodinami, aby zlepšily půdní podmínky.

Zuzana Fialová

„Z důvodu pokračující gradace hrabošů na různých místech ČR je zásadní nevytvářet v době před setím a v době vzházení ozimých plodin na orné půdě dočasné porosty, které hrabošům slouží jako přechodné útočiště a poskytují jim potravu a úkryt pro rozmnožování,“ uvedl ústav. Chybějící meziplovin jsou pak podle nich jednou z účinných nechemických metod ochrany před nárůstem hrabošů populací. Ústav také čeká na stanovisko Ministerstva zdravotnictví, připravuje povolení na pokládání jedu na hlodavce na půdu. „Založení porostu meziplovin vyžaduje náklady, které po zničení porostu přijdou vničit. Pozitivně tedy vnímáme možnost odložení vyšetření těchto plodin. Jednak se tím pomůže ke snížení početních stavů hrabošů, jednak se zabrání zbytečně vynaloženým nákladům. Odložení výsevu navíc umožní zajistit pokryv povrchu pozemku v následném období se

sníženým rizikem jeho poškození,“ uvedl Pýcha.

Celorepublikový průměr intenzity hrabošů dosáhl podle ÚKZÚZ v červenci 695 aktivních výchoďů z nor (AVN) na hektar, což odpovídá 3,5násobku prahu škodlivosti, který je pro letní období 200 aktivních výchoďů z nor na hektar. V porovnání s červnovými daty se tak zvýšila četnost populací. Vysoký podíl extrémních výskytů byl potvrzen v celé řadě okresů Středočeského a Ústeckého kraje, kde byl lokálně zaznamenán výskyt hraboše přesahující 12násobek prahu škodlivosti. Nejpočetnější červencové stavy hrabošů byly zaznamenány na strništích sklízenejích polních kultur, v průměru 1274 AVN na hektar. Populace hraboše tak zde dosáhly mnohem vyšších hodnot než v porostech trvalých travních porostů, vojtěšky a jetele či sadů (v průměru 460 AVN/ha). V současnosti pokračuje nárůst četnosti hraboše téměř ve všech krajích, kromě Pardubického a Jihočes-

kého. Extrémní skok v počtech aktivních výchoďů z nor byl potvrzen v okresech Kladno, Kutná Hora, Litoměřice, Louny, Mělník, Most a Rakovník. Růst populací hraboše pokračoval i v měsíci srpnu, avšak v září se vlivem agrotechnických prací a dalších faktorů předpokládá významný pokles. Přesto se mohou koncem září některé silné populace hraboše přesouvat do zasetých porostů meziplovin a ozimů a dále škodit. Lokálně lze předpokládat poškození tam, kde jsou problémy s hrabošem nyní. ÚKZÚZ doporučuje využít po sklizni agrotechnická opatření v podobě orby nebo hloubkového (dlátového) kypření podle půdně-klimatických podmínek s následným upěchováním půdy (nikoli válením) tak, aby došlo k co největšímu narušení nor a likvidaci hrabošů. „Toto opatření by mělo mít dostatečný efekt a snížit počet hrabošů na tolerovatelné minimum. S tímto opatřením se však pojí riziko snížené zásoby vláhy pro zakládané po-

rosty, přesto je doporučeno opatření provést,“ uvedl ÚKZÚZ s tím, že jakmile hraboši začnou zpátky migrovat na osetá pole, je vhodné využít výběrové aplikace rodenticidů do nor – manuální nebo pomocí upravených strojů, které ukládají návnadu do umělých nor.

Přemnožení hraboši letos poškodili ve Středočeském a Ústeckém kraji 80 až 90 procent úrody. Zemědělci proto volají po možnosti použití proti hlodavcům jed. Návrat k plošnému používání jedu Stutox podle nich bude možností, jak ochránit ozimy. Ty zemědělci seji převážně v září. Hrabosí působí škody i na Chrudimsku, kde zlikvidovali minimálně 30 procent úrody. Na Královéhradecku dramatické přemnožení hlodavců neznamenali, přesto by řada zemědělců zásah proti hrabošům přivítala.

Vědci však tvrdí, že jed Stutox má minimální vliv na úbytek počtu hrabošů. Poukazují na to, že pokles je způsobený popula-

ční dynamikou, kdy po silném roce stav hrabošů přirozeně klesne. Uvedl to Pavel Kindlmann z Ústavu výzkumu globální změny Akademie věd České republiky. „Kdybychom uměli předpovědět, že příští rok nastane kalamiční gradace hrabošů a již před jejím začátkem bychom Stutox použili, možná by význam mít mohl. Jenže tohle my předpovědět neumíme. V okamžiku, kdy už je hrabošů moc, je použití Stutoxu bezpředmětné, protože v té době už kalamiční škody nastaly – jako letos třeba v Ústeckém a Středočeském kraji – takže jim již nezábráníme. A následující rok populace hrabošů stejně klesne i bez Stutoxu,“ míní Kindlmann. Dodal, že skupina vědců z Mendelovy univerzity porovnala počet odchycených hrabošů ve dvou blízkých lokalitách. Šlo o jižní Moravu, kde loni zemědělci směli používat Stutox, a nedaleké Horní Rakousko, kde se hlodavci jedem nehubili. Vědci na jižní Moravě několik hra-

bošů chytili, ale v Horním Rakousku žádného. „K redukci hrabošů populace tedy v Rakousku došlo i bez použití jakýchkoliv jedů,“ sdělil Kindlmann.

Vědci tím reagují na tvrzení Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ), podle kterého užití Stutoxu vedlo loni ke snížení výskytu hrabošů. Vědci navíc poukazují na nebezpečnost jedu pro další zvířata. Účinná látka Stutoxu se mění v žaludku zvířete na prudce jedovatý fosfan. „V loňském roce byly nalezeny desítky mrtvých zajíců, dva čápi a několik dalších zvířat, v jejichž tělech byl nalezen právě fosfan. Tato mrtvá zvířata jsou však jen špičkou ledovce. Vůbec netušíme, kolik dalších zvířat ve skutečnosti uhynulo, protože je nikdo nikdy aktivně nehledal. Skutečně uhynulých zvířat mohlo být desetkrát nebo taky stokrát víc. Nemluvě o skrytě žijících zvířatech, jako jsou třeba lasičky“ sdělil ředitel České společnosti ornitologické Zdeněk Vermouzek. ■

Studně často nevyhověly

(opr, čtk) – Analýzy ukázaly často nevyhovující vodu v soukromých studních. Ročně si nechává u Středočeských vodáren analyzovat vzorky kolem dvou set majitelů studní, loni to bylo 180 zájemců, předloni 220. V letech 2018 a 2019 bylo 85 až 90 procent analyzovaných vzorků z domovních studní nevyhovujících, sdělila mluvčí Středočeských vodáren Lenka Kozlová.

Vzorky nejčastěji nesplňovaly limity pro pitnou vodu při mikrobiologickém rozboru, který ukazuje mimo jiné výskyt koliformních bakterií způsobujících střevní potíže. U chemických hodnot často přesahovalo limity množství železa, manganu, dusičnanů

nebo nevyhovovala celková tvrdost. „Těm, kteří zjistili, že mají v lokálním zdroji místo pitné vody užitkovou, jsme doporučili postup k nápravě,“ uvedla manažerka laboratoří Středočeských vodáren Gabriela Karasová.

Cena běžného rozboru vody ze studny, který zahrnuje stanovení devíti chemických hodnot, například dusitanů, dusičnanů, chloridů, manganu, železa a dalších, a dvě mikrobiologické analýzy zaměřené na koliformní bakterie a enterokoky, činí ve Středočeských vodárnách zhruba 1200 korun bez DPH.

Rozbor předkládaný ke kolaudaci se řídí vyhláškou Ministerstva zdravotnictví a stojí kolem

1500 korun bez DPH. Cena je uváděná jako přibližná kvůli případné potřebě dalších testů pro potvrzení mikroorganismů. Vyhodnocení vzorků včetně vystavení protokolu trvá obvykle týden.

Středočeské vodárny provozují vodovody a kanalizace v majetku obcí a měst na Mělnicku, Kladensku, Rakovnicku, Mladoboleslavsku a v částech Prahy-východ a Prahy-západ. Společnost zásobuje pitnou vodou 230 tisíc Středočechů. Její laboratoře primárně sledují kvalitu vody, kterou dodávají zákazníkům. Loni udělaly 66 tisíc rozborů. Mimo vlastních analýz laboratoře dělají rozborů i pro externí zákazníky. ■

Nejlevněji na Olomoucku

(opr, čtk) – Průměrná cena pitné vody v Olomouckém kraji loni mírně vzrostla, avšak ve srovnání s ostatními kraji byla nejnižší. Také cena stočného v Olomouckém kraji navzdory jejímu růstu byla loni nižší než celostátní průměr. Vyplyvá to z údajů, které zveřejnil Český statistický úřad (ČSÚ). Průměrná cena pitné vody loni v Olomouckém kraji vzrostla z 33,1 koruny za metr krychlový v roce 2018 na 34,1 koruny za metr krychlový. „V mezikrajském srovnání se jednalo o nejnižší cenu pitné vody,“ uvedl ČSÚ. Republikový průměr vodného loni činil 39,3 koruny za metr krychlový. Nejvíce za metr krychlový pitné vody platili lidé v Libereckém kraji, a to 44,8 koruny.

Cena stočného vypočtená jako podíl tržeb za stočné k objemu vypouštěných odpadních vod činila v Olomouckém kraji 33,9 koruny za metr krychlový a pohy-

bovala se pod republikovým průměrem, který byl 34,7 koruny za metr krychlový. Ve srovnání s rokem 2018 vzrostla o 0,6 procenta.

Průměrná denní spotřeba vody v domácnostech v Olomouckém kraji loni dosáhla 84,3 litru na osobu a byla pod republikovým průměrem 90,6 litru na osobu. „Meziročně se průměrná spotřeba vody v krajích domácnostech zvýšila o 1,1 litru na osobu a den. Nicméně ve srovnání se spotřebou vody v roce 2000 to bylo o deset litrů na osobu a den méně,“ komentoval údaje ČSÚ.

Loni bylo v Olomouckém kraji zásobováno pitnou vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu 590,3 tisíce lidí. Podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů činil 93,4 procenta, což bylo mírně pod republikovým průměrem 94,6 procenta. Délka vodovodní sítě v kraji činila 4699 kilometrů

a bylo tam evidováno 134,3 tisíce vodovodních přípojek.

Celkem bylo loni v krajích vodohospodářských zařízeních vyrobeno 28,7 milionu metrů krychlových pitné vody, 91,6 procenta vody pocházelo z podzemních zdrojů. „V celé republice tvořil podíl pitné vody z podzemních zdrojů necelou polovinu vyrobené vody. V mezikrajském srovnání byl podíl vody z podzemních zdrojů v Olomouckém kraji nejvyšší,“ uvedl ČSÚ.

V domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu bydlelo loni v Olomouckém kraji 541,1 tisíce lidí. Z celkového počtu obyvatel kraje jich tak bylo 85,6 procenta napojeno na kanalizaci a 82,8 procenta na kanalizaci s koncovou čističkou odpadních vod, což je mírně pod hodnotami ČR. Kanalizační síť v kraji měřila 3136 kilometrů a čítala 113 900 kanalizačních přípojek. ■

rolnícké noviny

Ide o zmenu krajiny

Minister chce podporovať poľnohospodárov, ktorí budú prínosom pre Slovensko

Minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR v minulom týždni vyzval poľnohospodárov na Slovensku, aby začali aktívne meniť agrárnu krajinu. Urobil tak počas návštevy na farme v Pružine, ktorá sa nachádza v okrese Považská Bystrica.

Súčasnou tejto výzvy je odporúčanie poľnohospodárom, aby sa pri pestovaní monokultúr obmedzili v prípade jednej plodiny plochou maximálne 50 hektárov, pričom v prípade plôch, ktoré sú ohrozené eróziou, by mala táto výmera klesnúť na 30 hektárov. „Vážení poľnohospodári, teda ľudia, ktorí nás živíte, prosím vás, myslíte na pôdu, ktorá vám umožňuje vyrábať produkty. Teraz, keď prichádza doba osevných postupov, zakladania novej úrody na budúci rok, osievajte tak, aby parcely s jednou plodinou neboli väčšie ako 50 hektárov, a v prípade plôch ohrozených eróziou pôdy aby to nebolo viac ako 30 hektárov,“ povedal minister pôdohospodárstva. Týmto slovom vyzval poľnohospodárov na zmenu agrárnej krajiny. Okrem iného aj na to, aby jednotlivé parcely oddeľovali výsádzaním biopásov, stromoradií, alej, aby vytvárali vetrolamy, aby budovali vodozádržné prvky a aby vykonávali aj ďalšie opatrenia, ktoré prospejú krajine. „Ak budú farmári preferovať pestrejšiu skladbu plodín, potom sa zvýši aj naša sebestačnosť,“ podčiarkol J. Mičovský. Podľa jeho slov sú mnohé polia na Slovensku v súčasnosti až príliš uniformné a prevláda na nich pestovanie monokultúr na

veľkých výmerách. Vidno to na megavýmerách, na ktorých sú najmä v tzv. produkčných regiónoch vysiate obilniny, repka či kukurica. Podľa J. Mičovského by skutočným poľnohospodárom malo ísť o „zmenu farieb našej krajiny“ a o zlepšenie biodiverzity. Z aktuálnych údajov totiž vyplýva, že z celkovej výmery 1,3 milióna hektárov orných pôd na Slovensku je približne 517 000 hektárov obhospodaro-

vaných zareagoval slovom, že vedenie MP RV SR chce, aby poľnohospodári už pri výseve tohtoročných ozimín zmenšovali plochy, ktoré obsejú jednou plodinou. „Naším cieľom je zlepšiť prostredie a upraviť osevné postupy, čím by poľnohospodári prispeli k zvýšeniu kvality života v krajine. Zvýšenie rôznorodosti pestovaných plodín úzko súvisí aj s rozvojom živočíšnej výroby. Už teraz však máme v rukách

Ak budú farmári preferovať pestrejšiu skladbu plodín, potom sa zvýši aj naša sebestačnosť, povedal J. Mičovský. Foto (MPVO)

vaných v celkoch, ktoré majú 50 hektárov a viac. Súčasný vedecký agrárny rezort sa nazdáva, že pôde treba vrátiť to, čo z nej berieme, a do krajiny treba investovať tak, aby ju zdravú, kvalitnú a úrodnú bolo možné zachovať aj pre budúce generácie. V súčasnosti sme prakticky na prahu jesene a poľnohospodári sa už chystajú na sebu ozimín. Martin Nevolný, generálny riaditeľ Sekcie poľnohospodárstva MP RV SR na túto okol-

nástroje, určené na zvýšenie biodiverzity v krajine, napríklad tzv. greening, čiže ozelenovanie,“ uviedol M. Nevolný. „Chceme mať poľnohospodárov, ktorí budú prispievať k obžive slovenského obyvateľstva, ktorí budú prínosom pre Slovensko. Pre takých poľnohospodárov, so zemou za nechtami, urobím všetko, čo bude v mojich silách,“ sľúbil J. Mičovský.

Bohumil Urbaník